

Δοκιμασία
Επικοινωνιακών
Στάσεων
για Παιδιά
Προσχολικής Ηλικίας
που Τραυλίζουν

KiddyCAT

Martine Vanryckeghem, Ph.D
Gene J. Brutton, Ph.D.

Μετάφραση, προσαρμογή
και στάθμιση στην ελληνική γλώσσα:

Μαρία Παφίτη, Γιώργος Φούρλας,
Δημήτρης Μαρούσος, Κατερίνα Ντούρου

KiddyCAT

Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας που Τραυλίζουν

Martine Vanryckeghem, Ph.D
Gene J. Brutten, Ph.D.

Μετάφραση, προσαρμογή και στάθμιση στην ελληνική γλώσσα:
Μαρία Παφίτη, Γιώργος Φούρλας, Δημήτρης Μαρούσος, Κατερίνα Ντούρου

Έκδοση και διάθεση:

Πανελλήνιος Σύλλογος Λογοπεδικών – Λογοθεραπευτών (ΠΣΛ)
Συλλόγος Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου (ΣΥΕΛΚ)

Μετάφραση εγχειριδίου: Γ. Καλομοίρης

Επιμέλεια μετάφρασης: Μ. Παφίτη, Γ. Φούρλας, Δ. Μαρούσος, Κ. Ντούρου

Γραφιστική επιμέλεια: Ναταλία Κισσαμιτάκη

ISBN: 978-9925-580-03-3

Πνευματικά Δικαιώματα: Martine Vanryckeghem και Gene Brutten, 2020

Όλα τα δικαιώματα είναι δεσμευμένα. Κανένα τμήμα αυτής της δημοσίευσης δεν μπορεί να αναπαράγεται, να αποθηκεύεται σε σύστημα ανάκτησης ή να μεταδίδεται με οποιονδήποτε τρόπο ή με οποιονδήποτε μέσο, ηλεκτρονικό, μηχανικό, φωτοτυπικά, φωνοληπτικό ή αλλιώς, χωρίς προηγούμενη γραπτή άδεια από τους δημιουργούς και εκδότες.

Περιεχόμενα

Πρόλογος.....	4
Ευχαριστίες.....	7
Κατάλογος Πινάκων.....	10
Κατάλογος Διαγραμμάτων.....	10
1. Εισαγωγή και Σκεπτικό.....	11
2. Κανονιστικό Δείγμα.....	13
3. Αξιοπιστία.....	13
3.1 Εσωτερική Αξιοπιστία.....	13
4. Εγκυρότητα.....	14
4.1. Εγκυρότητα Περιεχομένου.....	14
4.2. Εγκυρότητα Σχετιζόμενη με (ένα) Κριτήριο.....	14
4.3. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής.....	14
5. Διακρίνουσα Ανάλυση.....	15
6. Παραγοντική Ανάλυση.....	15
7. Χορήγηση της Δοκιμασίας και Βαθμολόγηση.....	16
7.1. Πριν τη Χορήγηση της Δοκιμασίας: οι όροι "δύσκολο" και "εύκολο".....	16
7.2. Οδηγίες Χορήγησης της Δοκιμασίας.....	16
7.3. Προτάσεις για τη Διευκόλυνση της Συμμετοχής στη Δοκιμασία: Δραστηριότητα Παιχνιδιού.....	16
7.4. Επιβράβευση.....	17
7.5. Επαναλαμβανόμενα ίδιες απαντήσεις.....	17
7.6. Βαθμολόγηση Δοκιμασίας.....	17
8. Κανονιστικά Δεδομένα.....	18
9. Ηλικία.....	19
10.Φύλο.....	20
11. Ερμηνεία των αποτελεσμάτων της Δοκιμασίας.....	20
Βιβλιογραφικές Παραπομπές.....	22
Παραρτήματα.....	27

Πρόλογος

Η έναρξη του τραυλισμού τοποθετείται συνήθως στην προσχολική ηλικία, μεταξύ του 2ου και 6ου έτους της ηλικίας. Μέχρι την ανάπτυξη και στάθμιση του KiddyCAT, δεν υπήρχε καμία σταθμισμένη δοκιμασία για τον εντοπισμό και την αξιολόγηση του κατά πόσον παιδιά που τραυλίζουν (ΠπΤ) αυτής της ηλικίας αντιδρούν στην ομιλία τους και στις δεξιότητες της ομιλίας τους, κατά τέτοιον τρόπο ώστε να διαφοροποιούνται από τα ομήλικα παιδιά που δεν τραυλίζουν (ΠπΔΤ). Μέχρι το τέλος του 20ου αιώνα, κανείς δεν σκεφτόταν ότι μία δοκιμασία όπως το KiddyCAT θα ήταν χρήσιμη, διότι συμπεριφορές αντίδρασης, όπως μία αρνητική στάση ως προς την ομιλία και τις δεξιότητες ομιλίας αυτών που τραυλίζουν, εθεωρείτο ότι υπήρχε "κατά κύριο λόγο μεταξύ των παιδιών του Δημοτικού" (Bloodstein & Bernstein Ratner, 2008, σ. 37).

Σε γενικές γραμμές, η απόφαση του κατά πόσον η συμπεριφορά ενός παιδιού ως προς την ομιλία του μοιάζει με την αντίστοιχη ενός παιδιού που τραυλίζει ή όχι, εξαρτάται από τη συχνότητα με την οποία η ροή της ομιλίας του διαταράσσεται και από το είδος της δυσροής. Αυτό είναι εμφανώς λογικό εφόσον, από πολύ νωρίς, έρευνες είχαν δείξει ότι τα παιδιά που θεωρούνταν ως εκείνα που τραυλίζουν, παρουσίαζαν περισσότερες δυσροές από τους ομήλικους που δεν τραυλίζουν. Επιπλέον, τα παιδιά που θεωρούνταν ότι τραυλίζουν εμφάνιζαν, σε γενικές γραμμές, σημαντικά περισσότερες ακουστικά αντιληπτές αλλά και σιωπηρές επαναλήψεις μονοσύλλαβων λέξεων και μέρους λέξεων καθώς και επιμηκύνσεις με ένταση, σε σχέση με τα ομήλικα παιδιά που θεωρούνταν ότι δεν τραυλίζουν (Johnson & Associates, 1959· Silverman, 1974· Yairi & Ambrose, 2005). Ωστόσο, τα ίδια αυτά ερευνητικά δεδομένα έδειξαν επίσης, ότι αυτές οι μορφές δυσροής δεν συναντιόνταν μόνο σε ΠπΤ. Συναντιόνταν, επίσης, και μεταξύ ΠπΔΤ αν και σε μικρότερο βαθμό. Με άλλα λόγια, η έκταση και το είδος των δυσροών εκείνων που τραυλίζουν και εκείνων που δεν τραυλίζουν, συμπίπτουν. Υπάρχουν παιδιά προσχολικής ηλικίας (που πηγαίνουν στον παιδικό σταθμό, στο προνήπιο και στο νήπιο) τα οποία "τα ίδια δεν θεωρούν ότι τραυλίζουν αλλά ούτε και οι γύρω τους θεωρούν ότι τραυλίζουν... τα οποία παρουσιάζουν δυσχέρεια στην ομιλία πιο συχνά από ό,τι άτομα που θεωρούν τον εαυτό τους, αλλά και άλλοι, ότι τραυλίζουν" (Silverman, 1992, σ. 21). Με άλλα λόγια, αν και η μεταξύ των ομάδων διαφορά (between group difference) όσον αφορά τον βαθμό ροής της ομιλίας και το είδος των δυσροών είναι ενδεικτική, δεν αποτελεί από μόνη της πλήρως αξιόπιστο παράγοντα για να τεθεί η διάγνωση.

Εν μέρει, η ασάφεια για το εάν ένα παιδί τραυλίζει ή όχι, απορρέει από το ότι δεν υφίσταται καθολική συμφωνία ως προς τον ορισμό του τραυλισμού. Η εκτίμηση για το εάν οι παρατηρούμενες δυσροές της ομιλίας είναι τυπικές και άρα όχι κλινικά σημαντικές, ενδεικτικές του τραυλισμού ή αποτέλεσμα της μίας ή της άλλης νευρογενούς ή ψυχογενούς διαταραχής, δεν είναι πλήρως διασαφηνισμένη. Από αυτήν την άποψη, ο Bloodstein έχει επισημάνει ότι "οι συμβατικοί ορισμοί του τραυλισμού, ακόμη και όταν αποτελέσει αντικείμενο ενδελεχούς επεξεργασίας, δεν συμβάλλουν επαρκώς στην αντικειμενική διαφοροποίηση του τραυλισμού από διάφορες άλλες μορφές δυσροών..." (Bloodstein & Bernstein Ratner, 2008, σ. 2).

Προφανώς, η έκταση και το είδος των δυσροών που παρουσιάζει ένα παιδί του οποίου η ομιλία εμφανίζει δυσκολίες, συνιστούν σημαντικά στοιχεία για το εάν το παιδί αυτό τραυλίζει ή όχι. Ωστόσο, είναι εξ' ίσου προφανές ότι τα στοιχεία αυτά δεν επαρκούν ώστε να προσδιορίσουν με βεβαιότητα αυτήν την, από κλινική άποψη, σημαντική απόφαση, ιδιαίτερα όσον αφορά τα παιδιά προσχολικής ηλικίας (που φοιτούν στον παιδικό σταθμό, προνήπιο και νήπιο) και τα οποία μπορεί να παρουσιάζουν τις εναρκτήριες ενδείξεις αυτής της δυσκολίας. Η λήψη αυτής της διαγνωστικής απόφασης επί τη βάση των δυσροών και μόνο, ενισχύει την

πιθανότητα εσφαλμένου χαρακτηρισμού ενός παιδιού ως ΠπΤ όταν δεν τραυλίζει, ή της εξ' ίσου εσφαλμένης ένδειξης ότι δεν υπάρχει δυσκολία όταν, στην πραγματικότητα, υπάρχει. Με άλλα λόγια, χρειάζονται πολλά περισσότερα για τον έγκυρο εντοπισμό ενός παιδιού προσχολικής ηλικίας ως παιδιού που τραυλίζει από την παρουσία των δυσροών κατά την ομιλία και μόνο. Ένα τέτοιο στοιχείο που συμβάλλει στη λήψη αυτής της απόφασης είναι η αντίδραση του παιδιού στην ίδια του την ομιλία και στη λεκτική του ικανότητα. Η αντίδραση ενός μικρού παιδιού στην ομιλία του συνιστά άλλη μία διαγνωστική διάσταση, μία διάσταση η οποία, όπως έχουμε επισημάνει, μόλις τα τελευταία χρόνια έχει αρχίσει να θεωρείται ιδιαίτερος σχετική με την αξιολόγηση παιδιών ηλικίας 3 – 6 χρονών. Οι ειδικοί στη ροή της ομιλίας έχουν επισημάνει ότι η αποκλειστική εξάρτηση από τις δυσροές είναι "ανεπαρκής ώστε να καθορίσει εάν ένα άτομο – ιδιαίτερα ένα παιδί προσχολικής ηλικίας - αρχίζει να τραυλίζει" (Silverman, 1992, σ. 4). Εάν το κάνει κανείς αυτό είναι σαν να "παραβλέπει το πρόσωπο, αγνοεί τα συναισθήματά του για τον εαυτό του, αγνοεί τη σημασία του τραυλισμού στη ζωή του" (Sheehan, 1984, σ. 226).

Ο αντίκτυπος που έχει ο τραυλισμός στο άτομο που τραυλίζει (Beilby, Byrnes & Yaruss, 2012), οι συμπεριφορές αντίδρασης και ο ρόλος τους ως ένα στοιχείο που συμβάλλει στον καθορισμό τού κατά πόσον ένα παιδί συμπεριφέρεται ως ένα παιδί που τραυλίζει, όλα αυτά έχουν καταστεί όλο και πιο σημαντικά στοιχεία. Όλα αυτά εκπηγάζουν από δεδομένα όπως αυτά που δείχνουν ότι παιδιά από την ηλικία ήδη των τριών χρονών έχουν σημαντική επίγνωση της διαφοράς ανάμεσα στη ροή και τη δυσροή της ομιλίας και εάν, ή όχι, η ροή ή η δυσροή χαρακτηρίζει την ομιλία τους και σε ποιο βαθμό (Ambrose & Yairi, 1994· Ezrati-Vinacour, Platzky, & Yairi, 2001). Τα ευρήματα αυτά καθώς και αυτά που βρίσκονται στο παρόν εγχειρίδιο αλλά και αλλού, τα οποία έχουν σχέση με το KiddyCAT (Bernardini, Cocco, Zmarich, Di Pietro, Vanryckeghem, & Brutten, 2012· Clark, Conture, Frankel, & Walden, 2012· Novšak Brce & Vanryckeghem, 2017· Novšak, Brce, Vanryckeghem, Kosir & Jerman, 2015· Shafiei, Rafati, Vanryckeghem, & Maghamimehr, 2016· Vanryckeghem, 2016· Vanryckeghem & Brutten, 2015a,b· Vanryckeghem, Brutten, & Hernandez, 2005· Vanryckeghem, De Niels, & Vanrobaeys, 2015· Vanryckeghem & Vanrobaeys, 2013· Węsierska & Vanryckeghem, 2015· Węsierska, Vanryckeghem, Jeziorczak, & Wilk, 2014), δείχνουν ότι πτυχές αντίδρασης, όπως η επίγνωση των διαφορών στη ροή της ομιλίας και η στάση ως προς την ομιλία, συμβάλλουν στην έγκυρη αξιολόγηση και στον εντοπισμό των παιδιών που τραυλίζουν. Τα δεδομένα αυτά συμφωνούν με τη θέση ότι η αντιδραστικότητα, όπως η αρνητική στάση του ατόμου ως προς την ομιλία του, αποτελούν μία θεμελιώδη πτυχή για τον εντοπισμό ενός ΠπΤ και ότι οι δυσροές δεν "κάνουν" τον τραυλισμό εκτός κι αν "συνοδεύονται από συναισθήματα, στάσεις και άλλες συμπεριφορές που χαρακτηρίζουν το σύνδρομο του τραυλισμού" (Cooper, 1999, σ. 10). Όπως γνωρίζουν οι κλινικοί, το ΠπΤ είναι κάτι πολύ περισσότερο από ένα παιδί που παρουσιάζει δυσροές και η επιτυχής θεραπεία προϋποθέτει την εστίαση της προσοχής σε κάτι ευρύτερο από τις δυσροές της ομιλίας του παιδιού.

Η αντιδραστικότητα του παιδιού στην ομιλία του και στη λεκτική του ικανότητα καθίσταται εμφανής μέσα από τη διαδικασία χορήγησης της δοκιμασίας KiddyCAT, η οποία περιγράφεται και παρουσιάζεται στο παρόν εγχειρίδιο. Υπογραμμίζει τη σπουδαιότητα της συνδεόμενης με την ομιλία στάσης ως μία γνωσιακή διάσταση, η οποία αποτελεί απαραίτητο συμπλήρωμα των δυσροών της ομιλίας όσον αφορά τον εντοπισμό των παιδιών που τραυλίζουν. Επιπλέον, το KiddyCAT εφοδιάζει τον θεραπευτή με μια θεώρηση των εσωτερικών αντιδράσεων του παιδιού που τραυλίζει, αντιδράσεις στις οποίες ο θεραπευτής οφείλει να απευθυνθεί, εάν επιθυμεί οι αλλαγές που χρειάζονται για τη βελτίωση της ροής της ομιλίας να διατηρηθούν. Με άλλα λόγια, οι πτυχές αντίδρασης, καθώς και εκείνες που είναι αντιληπτές ακουστικά και άμεσα παρατηρήσιμες, χρειάζεται να αποτελέσουν αντικείμενο επεξεργασίας,

εάν θέλουμε η θεραπεία να είναι σε γενικές γραμμές επιτυχής. Το KiddyCAT παρέχει στον κλινικό πληροφορίες για μία τέτοια πτυχή διότι αναφέρεται σε ΠπΤ προσχολικής ηλικίας. Οι πληροφορίες που αποκαλύπτει για τη συνδεδεμένη με την ομιλία στάση του παιδιού καθοδηγεί και ενισχύει τις διαδικασίες και ενέργειες του θεραπευτή. Με αυτόν τον τρόπο, συμβάλλει στην ενδυνάμωση της διαδικασίας της βελτίωσης όσον αφορά τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν.

Ευχαριστίες

Δηλώνουμε ιδιαίτερα ευτυχείς που έχουμε πλέον στη φαρέτρα των διερευνητικών μας εργαλείων την Ελληνική Στάθμιση της Δοκιμασίας Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας (KiddyCAT) και της Δοκιμασίας Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Σχολικής Ηλικίας (CAT).

Η μελέτη που απέδωσε την ελληνική στάθμιση διεξήχθη σε Πανελλαδική κλίμακα (Ελλάδα και Κύπρο) υπό την εποπτεία της ερευνητικής ομάδας τραυλισμού με τα ακόλουθα μέλη:

Δημήτρης Μαρούσος, M.Sc., ECSF, EFS, SFBTcert. // marousosd@gmail.com

Θεραπευτής Λόγου & Επικοινωνίας, Λογοπεδικός - Εξειδικευμένος θεραπευτής διαταραχών ροής ομιλίας, Κέντρο Λόγου ΕΥ ΛΕΓΕΙΝ, Βόλος - Λάρισα

Κατερίνα Ντούρου, Ph.D., CCC-SLP. // ntourouk@gmail.com

Λογοπαθολόγος, Επίκουρη Καθηγήτρια, University of Oklahoma Health Sciences Center, Oklahoma City, USA

Μαρία Παφίτη, M.A., CCC-SLP, ECSF. // maria@cyrpus.com

Λογοπαθολόγος - Εξειδικευμένη θεραπεύτρια διαταραχών ροής ομιλίας, Λευκωσία, Υπ. Διδάκτωρ Πανεπιστήμιο Τούρκου, Φινλανδία

Γιώργος Φούρλας, M.Ed., M.Sc., EFS. // gfourlas@logosinstitute.gr

Θεραπευτής Λόγου & Ομιλίας, Εξειδικευμένος θεραπευτής διαταραχών ροής ομιλίας, Κέντρο Έρευνας και Θεραπείας Τραυλισμού, Αθήνα - Λέκτορας στο European Clinical Specialization in Fluency Disorders (ECSF), Thomas More University, Βέλγιο

Η μετάφραση και η στάθμιση στην ελληνική γλώσσα των ανωτέρω δοκιμασιών απέδωσε τα πρώτα σταθμισμένα, σε ελληνικό πληθυσμό, εργαλεία αξιολόγησης τραυλισμού για παιδιά προσχολικής και σχολικής ηλικίας. Η Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Σχολικής (CAT) και η Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας (KiddyCAT) που τραυλίζουν διατίθενται ελεύθερα και αποτελούν πλέον διαθέσιμα κλινικά εργαλεία στα χέρια κάθε λογοθεραπευτή σε Κύπρο και Ελλάδα. Ως ερευνητική ομάδα αισθανόμαστε την ανάγκη να ευχαριστήσουμε από καρδιάς τις οικογένειες και τα παιδιά που συμμετείχαν στο δείγμα της στάθμισης αλλά και όλους όσοι υποστήριξαν το ερευνητικό αυτό έργο.

Κατ' αρχάς θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε την Dr. Martine Vanryckeghem για την άριστη συνεργασία που είχαμε κατά τα έτη της συνεργασίας μας στο συγκεκριμένο έργο. Ευχαριστούμε τον κ. Σάββα Βιολάρη και τον κ. Jared Sinclair για την τεχνική υποστήριξη του εγχειρήματος, την κ. Κατερίνα Μπίκα και την κ. Ρούλα Χιώτη για τη γραμματειακή υποστήριξη, την κ. Κερασιά Μαρούσου και την κ. Μαρία Μητρέντζου για την επιμέλεια της μετάφρασης των ερωτηματολογίων και την κ. Βάσω Βογιατζή για την εκφώνηση του καθοδηγητικού βίντεο. Ευχαριστούμε τους φοιτητές των κέντρων ΕΥ ΛΕΓΕΙΝ, ΚΕΘΤ και ΤΕΠΑΚ που συνέβαλλαν στη συλλογή του δείγματος και στην καταχώρηση δεδομένων.

Θερμά ευχαριστούμε τον Πανελλήνιο Σύλλογο Λογοπεδικών-Λογοθεραπευτών (ΠΣΛ), τον Σύλλογο Εγγεγραμμένων Λογοπαθολόγων Κύπρου (ΣΥΕΛΚ), τον Πανελλήνιο Σύλλογο Λογοθεραπευτών - Ειδικών Παιδαγωγών - ΠΕ και το Σωματείο Λογοθεραπευτών Ελλάδος (ΣΛΛΕ) για την πολύτιμη βοήθειά τους στη συλλογή δείγματος. Ιδιαίτερα θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε τον ΣΥΕΛΚ και τον Πανελλήνιο Σύλλογο Λογοθεραπευτών - Ειδικών Παιδαγωγών - ΠΕ για τη φιλοξενία της ανοιχτής πρόσκλησης συμμετοχής στην ιστοσελίδα τους, προκειμένου να υπάρχει σταθερή ενημέρωση των μελών τους. Τέλος ευχαριστούμε τον ΠΣΛ και τον ΣΥΕΛΚ για την προθυμία έκδοσης και διάθεσης των δοκιμασιών.

Αρκετοί φορείς και συνάδελφοι σε Ελλάδα και Κύπρο ανταποκρίθηκαν στο ανοιχτό κάλεσμά μας και συνέδραμαν στη συλλογή δεδομένων. Σε χώρες όπου σχετικές ερευνητικές προσπάθειες σπανίζουν και στηρίζονται σε στοχευμένες πρωτοβουλίες και εθελοντική εργασία επιμέρους ερευνητικών ομάδων, η συνεργασία συνειδητοποιημένων επαγγελματιών είναι όχι μόνο πολύτιμη αλλά και απαραίτητη. Χωρίς τη σύμπραξη και τη συνεργασία των παρακάτω φορέων και επαγγελματιών δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση του έργου. Τους ευχαριστούμε όλους μαζί αλλά και κάθε έναν ξεχωριστά.

Δημόσιοι Φορείς

Υπουργείο Παιδείας, Πολιτισμού, Αθλητισμού και Νεολαίας Κύπρου
(Διευθύνσεις Δημοτικής, Μέσης και Τεχνικής Εκπαίδευσης)

Α΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Α΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο Γερίου (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Β΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο Γερίου (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Β΄ Δημοτικό Σχολείο Τραχωνίου (Λογοπαθολόγος: Έλενα Σαββίδου)
 Γ΄ Δημοτικό Σχολείο Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Γ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Γ΄ Δημοτικό Σχολείο Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Δ΄ Δημόσιο Νηπιαγωγείο Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Δ΄ Δημοτικό Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Δημοτικό Σχολείο Ακακίου (Λογοπαθολόγος: Θέτις Φραγκουλίδου)
 Ε΄ Δημοτικό Σχολείο Αραδίππου (Λογοπαθολόγος: Θεοδοσούλα Ανδρέου)
 ΚΒ΄ Δημοτικό Σχολείο Δροσιάς (Λογοπαθολόγος: Θέκλα Βέη)
 Κοινοτικό Νηπιαγωγείο Γερίου (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Κοινοτικό Νηπιαγωγείο Αποστόλου Βαρνάβα (Λογοπαθολόγος: Νίκη Προδρομίτου)

Τεχνολογικό Πανεπιστήμιο Κύπρου - Τμήμα Επιστημών Αποκατάστασης
(Δρ. Κάκια Πετεινού, Δέσπω Μηναΐδου και τις φοιτήτριες Μελανή Ιωάννου και Νικολέτα Σαμψών για τη σημαντική συμβολή τους στη συλλογή δείγματος)

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο Κύπρου

Ιατροπαιδαγωγικό Ν.Σμύρνης - Ελένη Καλλιοντζή
 Κ.Ψ.Υ. Βόλου - Ελένη Στυλίδου
 Κ.Ψ.Υ. Λάρισας - Ανδρονίκη Μπαϊράμογλου
 Ναυτικό Νοσοκομείο Πειραιά - Άντα Κορασίδα, Στυλιανή Κ. Μεγαλοκονόμου, Παναγιώτης Παπαδόπουλος
 Νοσοκομείο Παραλιμνίου (Λογοπαθολόγος: Έλενα Μαυροκωνσταντή)
 Παιδοψυχιατρική μονάδα Βόλου - Λίλιαν Χατζηγεωργίου

Ιδιωτικοί Φορείς

Ευρωπαϊκό Πανεπιστήμιο (Δρ. Μαρία Χριστοπούλου)
 Κέντρο Έρευνας & Θεραπείας Τραυλισμού
 Κέντρο Λόγου ΕΥ ΛΕΓΕΙΝ
 Νηπιαγωγείο ΠΑΣΥΔΥ Λασιών (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Νηπιαγωγείο Castello, Γέρι (Διεύθυνση και Προσωπικό)
 Παιδικός Σταθμός Babyland (Βόλος) - Έλενα Τριανταφυλλίδη
 Παιδικός Σταθμός Παραμυθούπολη (Λάρισα) - Ελίνα Σολωμού

Λογοθεραπευτές

Folle-Αλέπη Καρόλα	Μπάγκου Ρεβέκκα
Αλεξάνδρου Αλέξανδρος	Μπατζιφώτη Βασιλική
Βιρβιδάκη Ελεάννα	Μωραϊτή Ιωάννα
Γεωργίου Ίριδα	Νταουντάκη Μαρία
Γκαραβέλη Ειρήνη	Ξάφη Έλενα
Δεληασλανίδου Ρένα	Ξενικάκη Καλλιόπη
Δημητρακή Βικτώρια	Παππή Αγγελική
Καλαϊτζίδου Κατερίνα	Ποντική Σοφία
Κολαζά Ευαγγελία	Σίμος Στέλιος
Κοντογιάννη Δέσποινα	Σπυρίδης Ηλίας
Κουρούπη Ελένη	Σταμέλου Τζωρτζίνα
Λαλιά Μαρία	Συρανίδου Ευφροσύνη
Μακρής Γιώργος	Τοκούζη Ειρήνη
Μανίκα Ευγενία	Φλυτζιάνη Βικτώρια
Μέκρη Βανέσα	Φωτάκη Σμαράγδα
Μουσελίμη Άρτεμις	Χατζηγεωργίου Λία

Κατάλογος Πινάκων

Πίνακας 1: Δείκτες Κεντρικής Τάσης και Διακύμανσης των Παιδιών που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και των Παιδιών που Τραυλίζουν (ΠπΤ) στο KiddyCAT.

Πίνακας 2: Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις των Παιδιών που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και των Παιδιών που Τραυλίζουν (ΠπΤ) στο KiddyCAT και το Σημείο Αποκοπής δύο Τυπικών Αποκλίσεων, Ενδεικτικό Απόκρισης Μη Τυπικής για ΠπΔΤ.

Κατάλογος Διαγραμμάτων

Διάγραμμα 1: Ποσοστιαία Κατανομή της βαθμολογίας των 12 τεμαχίων (ερωτήσεων) του KiddyCAT για 70 Παιδιά που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και για 82 Παιδιά που Τραυλίζουν (ΠπΤ).

1 Εισαγωγή και Σκεπτικό

Η αρνητική στάση ενός ατόμου ως προς την ομιλία του η οποία εκπηγάζει, εν μέρει, από την πεποίθηση ότι η ομιλία είναι δύσκολη θεωρείται, εδώ και καιρό, ότι παίζει ρόλο κλειδί όσον αφορά την έναρξη και ανάπτυξη του τραυλισμού (Bloodstein & Bernstein Ratner, 2008· Cooper, 1979· Cooper & Cooper, 1985· Johnson, Brown, Curtis, Edney, & Keaster, 1967). Ωστόσο, χρειάστηκε να περάσουν δεκαετίες πριν οι ερευνητές και οι θεραπευτές καταστούν πρόθυμοι να διερευνήσουν το κατά πόσον ένα αρνητικό σύστημα πεποιθήσεων σχετικά με την ομιλία διακρίνεται, σε γενικές γραμμές, μεταξύ των ΠπΤ. Φαινομενικά, αυτό οφειλόταν στον θεωρητικά βασιζόμενο φόβο ότι η εστίαση της προσοχής στην ομιλία του παιδιού θα μπορούσε να εξυψώσει την επίγνωση των δυσροών της ομιλίας τους και να αυξήσει τη συχνότητα εμφάνισής τους (Johnson, 1955).

Μόνον όταν σχεδιάστηκε το Communication Attitude Test (CAT) από τον Brutten (1984) και χρησιμοποιήθηκε σε μία σειρά διεθνών ερευνών κατέστη διαθέσιμος σημαντικός αριθμός συγκεκριμένων πληροφοριών όσον αφορά το σύστημα πεποιθήσεων των μικρών παιδιών που τραυλίζουν. Όπως έχουμε περιγράψει με περισσότερες λεπτομέρειες αλλού (Brutten & Vanryckeghem, 2003, 2007) οι μελέτες παιδιών σχολικής ηλικίας που χρησιμοποιούσαν το CAT, έδειξαν ότι η συνδεδεμένη με την ομιλία στάση των μικρών παιδιών που τραυλίζουν (ΠπΤ) είναι σημαντικά πιο αρνητική από την αντίστοιχη των ομήλικων παιδιών που δεν τραυλίζουν (ΠπΔΤ) (Bernardini, Zmarich, & Cocco, 2004· Boutsen & Brutten, 1990· Brutten & Vanryckeghem, 2003, 2007· De Nil & Brutten, 1991· Gačnik & Vanryckeghem, 2014· Jelčić Jakšić & Brestovci, 2000· Kawai, Healey, Nagasawa, & Vanryckeghem, 2012· Vanryckeghem & Brutten, 1992, 1996, 1997, 2017). Επιπλέον, η αρνητική στάση των ΠπΤ ως προς την ομιλία τους, σε γενικές γραμμές, επιβαρύνεται με την ηλικία ενώ η αρνητική στάση των ομήλικων ΠπΔΤ τείνει να μειώνεται (Brutten & Vanryckeghem, 2003· De Nil & Brutten, 1991· Vanryckeghem & Brutten, 1997).

Οι διαπολιτισμικές συγκριτικές μελέτες ΠπΤ και ΠπΔΤ, οι οποίες χρησιμοποίησαν το CAT, όχι μόνο καταδεικνύουν μία στατιστικά σημαντική διαφορά όσον αφορά τη συνδεδεμένη με την ομιλία στάση καθώς και μία απόκλιση αυτής της στάσης η οποία συνδέεται με την ηλικία, αλλά δείχνουν και ότι η διαφορά όσον αφορά το συνδεδεμένο με την ομιλία σύστημα πεποιθήσεων των παιδιών έχει, σε γενικές γραμμές, εδραιωθεί από την ηλικία των 6 χρόνων (Bernardini, Zmarich & Cocco, 2004· Brutten & Vanryckeghem, 2003· Vanryckeghem & Brutten, 1997). Επιπροσθέτως, το μέγεθος της διαφοράς όσον αφορά τη στάση ως προς την ομιλία τους που έχουν τα ΠπΤ και τα ΠπΔΤ σε αυτήν τη μικρή ηλικία, υποδήλωνε ότι αυτή η ανομοιογένεια στη στάση τους θα μπορούσε να ήταν παρούσα και σε ακόμη μικρότερα παιδιά. Αυτό, μαζί με τα ερευνητικά ευρήματα των Ambrose και Yairi (1994) και Ezrati-Vinacour, Platzky και Yairi (2001) ότι τα παιδιά ακόμη και από την ηλικία των 3 ή 4 παρουσιάζουν επίγνωση των δυσροών της ομιλίας και γνωρίζουν τη διαφορά ανάμεσα στη ροή της ομιλίας και τη δυσροή της ομιλίας, μας παρακίνησε να διερευνήσουμε τη συνδεδεμένη με την ομιλία στάση σε παιδιά, μικρότερα των 6 χρόνων. Εξ΄ ίσου, μας παρακίνησε το ζήτημα των πιθανών σχέσεων ανάμεσα στη συνδεδεμένη με την ομιλία αρνητική στάση και των αιτιών του τραυλισμού καθώς και τον πολυαναφερόμενο ρόλο που παίζει η στάση στη θεραπεία των ΠπΤ (Bloodstein & Bernstein Ratner, 2008· Bloom & Cooperman, 1999· Brutten & Shoemaker, 1967· Cooper, 1999· Costello, 1983· de Sonnevill-Koedoot, Stolk, Rietveld, & Franken, 2015· Millard, Nicholas, & Cook, 2008· Onslow, Packman, & Harrison, 2003· Starkweather, Gottwald, & Halfond, 1990).

Η διερεύνηση της συνδεδεμένης με την ομιλία στάσης των παιδιών προσχολικής ηλικίας ανέμενε τον σχεδιασμό ενός εργαλείου, το οποίο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί με παιδιά

μικρότερα των 6 χρονών. Το CAT δεν μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για αυτόν τον σκοπό διότι οι προτάσεις του και ο τρόπος χορήγησής του δεν είναι κατάλληλα για παιδιά μικρότερα των 6 χρονών. Περιέχει προτάσεις ή ερωτήσεις που, σε γενικές γραμμές, ξεπερνούν το γλωσσικό και αναγνωστικό επίπεδο των παιδιών προσχολικής ηλικίας. Αυτό οδηγεί συχνά τους θεραπευτές να στραφούν προς τους γονείς των παιδιών των οποίων η ροή της ομιλίας παρουσιάζει δυσκολίες, ως έναν τρόπο για να συγκεντρώσουν πληροφορίες για τη στάση του παιδιού τους ως προς την ομιλία του και την ικανότητά του να μιλήσει. Όμως, η αξιοπιστία και η εγκυρότητα των παρατηρήσεων των γονέων όσον αφορά τα παιδιά τους δεν είναι ικανοποιητική. Η έρευνα έχει επανειλημμένως δείξει ότι οι αναφορές των γονέων για την επίδοση των παιδιών τους (Byrne, Backman, & Smith, 1986· Miller, Manhal, & Mee, 1991), τα ψυχιατρικά συμπτώματα (Herjanic & Reich, 1982), τις στάσεις και τις πεποιθήσεις (Thompson, Acock, & Clark, 1985) δεν συνάδουν με τις αναφορές των ίδιων τους των παιδιών. Ομοίως, έχει βρεθεί ότι οι γονείς παιδιών προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν δεν είναι καλά υποκατάστατα πληροφοριοδοτών όσον αφορά τη συνδεόμενη με την ομιλία στάση των μικρών παιδιών (Vanryckeghem, 1995). Δείχνουν συχνά να αντανakλούν τη δική τους στάση σχετικά με τη διαταραχή της ομιλίας του παιδιού τους, αντί μία στάση που συμφωνεί με εκείνη του παιδιού τους. Όσο σημαντική και αν είναι κλινικά η άποψη της μητέρας και του πατέρα του παιδιού, το εύρημα αυτό έδειξε ότι υπήρχε επαρκής λόγος να αναζητήσουμε αλλού έναν αξιόπιστο και έγκυρο τρόπο αξιολόγησης της συνδεόμενης με την ομιλία στάσης που έχουν τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν και δεν τραυλίζουν όσον αφορά την ομιλία τους.

Οι περιορισμοί του CAT και η διαδικασία λήψης συνεντεύξεων από τους γονείς οδήγησαν, τελικά, στην ανάπτυξη του KiddyCAT, μίας δοκιμασίας η οποία ήταν ειδικά σχεδιασμένη για την άμεση αξιολόγηση των επικοινωνιακών στάσεων των παιδιών προσχολικής ηλικίας (νήπιο, προνήπιο, παιδικός σταθμός). Αυτή η δοκιμασία καθιστά εφικτό τον προσδιορισμό τού κατά πόσον η στάση προς την ομιλία, των ΠπΤ, διαφέρει από εκείνη των παιδιών με τυπική ροή ομιλίας καθώς και εάν μπορεί να αποτελέσει ένα πρόσφορο μέσο για την έγκυρη διάκριση μεταξύ των μελών αυτών των δύο ομάδων (Vanryckeghem & Brutten, 2004, 2007· Vanryckeghem, Brutten, & Hernandez, 2005).

Από την αρχή, το KiddyCAT έχει αποτελέσει και συνεχίζει να αποτελεί αντικείμενο έρευνας διεθνώς, σε χώρες όπως το Βέλγιο, ο Καναδάς, η Γαλλία, η Γερμανία, η Ελλάδα, η Ινδία, το Ιράν, η Ιταλία, η Ιαπωνία, η Ολλανδία, η Νορβηγία, η Πολωνία, η Ισπανία, η Σλοβενία, η Σουηδία και οι ΗΠΑ. Τα δεδομένα που προκύπτουν από αυτές τις έρευνες, καταδεικνύουν με σταθερότητα ότι τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν, από την ηλικία των 3 χρόνων, εμφανίζουν, από στατιστική άποψη, σημαντικά υψηλότερη βαθμολογία στο KiddyCAT συγκρινόμενα με τα ομήλικά τους ΠπΔΤ (Bernardini, Cocco, Zmarich, Di Pietro, Vanryckeghem, & Brutten 2012· Clark, Conture, Frankel, & Walden, 2012· Novšak Brce & Vanryckeghem, 2017· Novsak Brce, Vanryckeghem, Kosir, & Jerman, 2015· Shafiei, Rafati, Vanryckeghem, & Maghamimehr, 2016· Vanryckeghem & Brutten, 2015a,b· Vanryckeghem, Brutten, & Hernandez, 2005· Vanryckeghem, De Niels, & Vanrobaeys, 2015· Vanryckeghem & Vanrobaeys, 2013· Węsierska & Vanryckeghem, 2015· Węsierska, Vanryckeghem, Jeziorczak, & Wilk, 2014). Ως εργαλείο, έχει καταστεί πασιφανές ότι το KiddyCAT συνιστά μία χρήσιμη διαδικασία η οποία συμβάλλει στον εντοπισμό τού κατά πόσον τα ΠπΤ, ακόμη και από την ηλικία των 3 χρόνων, σκέπτονται αρνητικά για την ομιλία τους και για τον τρόπο με τον οποίο μιλούν.

2 Κανονιστικό Δείγμα

Τα δεδομένα για το KiddyCAT που παρουσιάζονται στο σημείο αυτό βασίζονται σε ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα 70 ΠπΔΤ και 82 ΠπΤ προσχολικής ηλικίας (νηπιαγωγείου, προνηπίου και παιδικού σταθμού). Το δείγμα των ΠπΔΤ αποτελούνταν από 50 αγόρια και 20 κορίτσια ενώ το αντίστοιχο των ΠπΤ από 66 αγόρια και 16 κορίτσια. Η ηλικία των παιδιών στις δύο αυτές ομάδες κυμαινόταν μεταξύ 3 και 6 χρονών, με τον μέσο όρο ηλικίας να είναι 4 έτη 7 μήνες για τα ΠπΤ και 4 έτη 8 μήνες για τα ΠπΔΤ. Όλα τα παιδιά κατοικούσαν σε τέσσερις γεωγραφικές περιφέρειες της Ελλάδας και στην Κύπρο. Για τα 55 από τα 82, συνολικά, ΠπΤ είναι γνωστό εάν είχε προηγηθεί θεραπεία και η πλειοψηφία εξ αυτών (τα 40 από τα 55) δεν είχαν λάβει ποτέ θεραπεία. Η μέση χρονική διάρκεια από την έναρξη του τραυλισμού για την ομάδα των ΠπΤ ήταν 19,16 μήνες (Τ.Α. = 11,85).

3 Αξιοπιστία

3.1. Εσωτερική Αξιοπιστία

Η αξιοπιστία μίας δοκιμασίας όπως το KiddyCAT έχει σχέση με την ακρίβεια με την οποία μετρά την υπό διερεύνηση ιδιότητα (Kerlinger, 1986). Η αξιόπιστη δοκιμασία είναι εκείνη που παρέχει μία μέτρηση η οποία είναι συνεπής, προβλέψιμη και σταθερή. Υπό κανονικές συνθήκες, πρόκειται για μία μέτρηση, η αριθμητική βαθμολογία της οποίας είναι σταθερή κατά τη διάρκεια μίας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου (Hedge, 1994). Ως εκ τούτου, αξιόπιστο εργαλείο είναι εκείνο που αποδίδει βαθμολογία δυνάμενη να αναπαραχθεί (Liebert & Liebert, 1995).

Μία σταθερή δοκιμασία αποτελείται από προτάσεις οι οποίες μετρούν το ίδιο πράγμα και, επομένως, δείχνουν προς την ίδια κατεύθυνση. Από αυτήν την άποψη, η εσωτερική αξιοπιστία ή η ένδο-τεμαχιακή (inter-item) αξιοπιστία είναι μία μέτρηση η οποία υπολογίζει "πόσο καλά τα τεμάχια που αντανακλούν την ίδια εννοιολογική κατασκευή αποδίδουν παρόμοια αποτελέσματα" (Trochim, 2001, σ. 99). Συνήθως, αυτό καθορίζεται μέσα από τη συσχέτιση της βαθμολογίας ενός υποσυνόλου τεμαχίων ενός εργαλείου μέτρησης, όπως αυτά από το πρώτο και το δεύτερο μισό μίας δοκιμασίας ή όπως αυτά από τα τεμάχια με τη μονή ή ζυγή αρίθμηση (Liebert & Liebert, 1995).

Η συνέπεια με την οποία τα τεμάχια του KiddyCAT μετρούν τη συνδεόμενη με την ομιλία στάση του δείγματος των παιδιών που δεν τραυλίζουν ή που τραυλίζουν αξιολογήθηκε μέσω της διαδικασίας Cronbach alpha. Η διαδικασία αυτή παρέχει ένα συντελεστή συσχέτισης ο οποίος απορρέει από τον υπολογισμό όλων των δυνατών συσχετίσεων των ημίσεων (split half). Δεδομένου του περιορισμένου από 0 έως 6 εύρους της βαθμολογίας των ΠπΔΤ και της σύντμησης που αυτό συνεπάγεται (Neale & Liebert, 1986), ο μέσου μεγέθους, αν και στατιστικά σημαντικός, συντελεστής αξιοπιστίας alpha 0,51 δεν προκαλεί έκπληξη. Ένας μέσος προς υψηλός συντελεστής Cronbach alpha 0,71 παρατηρήθηκε στην ομάδα των ΠπΤ των οποίων η βαθμολογία κυμαινόταν από 0 έως 10. Επιπλέον, για τα ΠπΤ, όλα τα τεμάχια συσχετιζόνταν σε σημαντικό βαθμό με τη συνολική βαθμολογία. Όλα μαζί αυτά τα δεδομένα υποδηλώνουν ότι το KiddyCAT είναι ένα εργαλείο που διαθέτει εσωτερική αξιοπιστία, το οποίο μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να συγκρίνει τη συνδεόμενη με την ομιλία στάση των παιδιών προσχολικής ηλικίας (νηπίου, προνηπίου, παιδικού σταθμού), των οποίων η ομιλία θεωρείται ότι είναι τυπικώς ρέουσα, με την αντίστοιχη των ΠπΤ.

4 Εγκυρότητα

Η εγκυρότητα μίας δοκιμασίας εξαρτάται από το κατά πόσο μετρά ή όχι αυτό που διατείνεται ότι μετρά. Με άλλα λόγια, βασίζεται στο κατά πόσο μία διαδικασία πράγματι μετρά αυτό που ισχυρίζεται ότι μετρά. Αυτό μπορεί να γίνει με διαφορετικούς τρόπους ποικίλης στατιστικής ισχύος.

4.1. Εγκυρότητα Περιεχομένου

Η εγκυρότητα περιεχομένου αναφέρεται στον βαθμό κατά τον οποίο η ουσία ενός εργαλείου μέτρησης είναι αντιπροσωπευτική τού υπό διερεύνηση φαινομένου (Kerlinger, 1986· Maxwell & Satake, 1997). Στην περίπτωση του KiddyCAT, οι προτάσεις της δοκιμασίας αναπτύχθηκαν αφού συγκεντρώθηκε από τους κλινικούς φακέλους μας μεγάλος αριθμός προτάσεων τις οποίες παιδιά προσχολικής ηλικίας (νήπιο, προνήπιο, παιδικός σταθμός) που τραυλίζουν είχαν διατυπώσει σχετικά με την ομιλία τους. Στη συνέχεια, από τις προτάσεις αυτές, επιλέχθηκαν εκείνες που καλύπτουν ένα μεγάλο εύρος πεποιθήσεων και δεν αλληλεπικαλύπτονται έτσι ώστε να αποφευχθεί η περιττολογία. Το αποτέλεσμα ήταν μία λίστα προτάσεων, τις οποίες μη άμεσα εμπλεκόμενοι ειδικοί στον τομέα της γλώσσας, έκριναν ότι αντιπροσωπεύουν τις απόψεις που έχουν τα παιδιά που τραυλίζουν για την ομιλία τους και τη λεκτική τους ικανότητα. Επίσης, οι προτάσεις αυτές εκτιμήθηκαν ως κατάλληλες σε ένα μεταγλωσσικό επίπεδο και για ένα παιδί προσχολικής ηλικίας.

4.2. Εγκυρότητα Σχετιζόμενη με (ένα) Κριτήριο

Αυτή η μέτρηση της εγκυρότητας αξιολογείται όταν προσδιορίζεται εάν υπάρχει κάποια σύνδεση ανάμεσα σε ένα εργαλείο όπως η Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Σχολικής Ηλικίας (CAT), ή, κατά προέκταση, το KiddyCAT και κάποια άλλη μέτρηση, έκβαση ή κριτήριο, με το οποίο θα έπρεπε να σχετίζεται εφόσον μετρά αυτό που υποτίθεται ότι μετρά (Kerlinger, 1986). Από αυτήν την άποψη, αξίζει να σημειωθεί ότι η έρευνα έχει αναδείξει μία στατιστικά σημαντική θετική συσχέτιση ανάμεσα στη βαθμολογία παιδιών που τραυλίζουν στο CAT και τη συχνότητα του τραυλισμού (Kawai, Healey, Nagasawa, & Vanryckeghem, 2012) αλλά και την εκτιμώμενη βαρύτητά του (De Nil & Brutten, 1991· Vanryckeghem & Brutten, 1997). Η στάση που έχουν τα ΠπΤ για την ομιλία τους και τη λεκτική τους ικανότητα έχει, επίσης, δείχθει ότι διαθέτει σημαντικό βαθμό συσχέτισης τόσο με την εκπεφρασμένη άποψή τους για την επάρκεια της ομιλίας τους όπως αυτή μετράται από μία τροποποιημένη εκδοχή του Ohio Social Acceptance Scale και της Scale of Speaking Competence (Woods, 1974) και της Speech Situation Checklist-Speech Disruption (Brutten & Vanryckeghem, 2003, 2007) όσο και με τον βαθμό στον οποίο πυροδοτεί αρνητικές συναισθηματικές αντιδράσεις (Brutten & Vanryckeghem, 2003, 2007· Vanryckeghem, Hylebos, Brutten, & Peleman, 2001). Ευρήματα σαν κι αυτά παρέχουν ενδείξεις ότι η συνδεόμενη με την ομιλία στάση διαθέτει εγκυρότητα κριτηρίου.

4.3. Εγκυρότητα Εννοιολογικής Κατασκευής

Η εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής συμβάλλει στη συνάντηση ψυχομετρικών εννοιών και θεωρητικής σκέψης. Όσον αφορά τη διαδικασία χορήγησης της δοκιμασίας, συνιστά έναν τρόπο κατανόησης και επεξήγησης των παραγόντων που έχουν σχέση με την επίδοση (Kerlinger, 1986, σ. 420). Η στάση είναι μία εννοιολογική κατασκευή. Αποτελεί μία παρεμβαλλόμενη μεταβλητή η οποία δεν είναι άμεσα παρατηρήσιμη. Η εγκυρότητά της, καθώς και αυτή του CAT, η οποία αποτελεί μία ιδιαίτερη μέτρησή της, εξαρτάται από ένα "δίκτυο

σχέσεων" (Neale & Liebert, 1986, σ.46) το οποίο συνδέεται και συμβάλλει στην επεξήγηση παρατηρήσιμων συμβάντων όπως συγκεκριμένες καταστάσεις ομιλίας και τον βαθμό στον οποίο αυτές συνδέονται με διαφορετικά επίπεδα δυσροής.

Η εγκυρότητα εννοιολογικής κατασκευής μίας δοκιμασίας δύναται, επίσης, να αναδειχθεί προσδιορίζοντας την ικανότητά της να διαφοροποιεί μεταξύ τους τις ομάδες υποκειμένων σε σχέση με μεταβλητές όπως η συνδεδεμένη με την ομιλία στάση (Schiavetti & Metz, 1997, σ. 116). Όσον αφορά αυτό το σημείο, αξίζει να αναφερθεί ότι διαπολιτισμικές μελέτες έχουν, κατ' εξακολούθηση, δείξει στατιστικά σημαντικές διαφορές ανάμεσα στη συνδεδεμένη με την ομιλία στάση των ΠπΤ και την αντίστοιχη στάση των ΠπΔΤ (Boutsen & Brutten, 1990· Brutten & Vanryckeghem, 2003, 2007· De Nil & Brutten, 1991· De Nil & Brutten, 1991· Gačnik & Vanryckeghem, 2014· Jelčić Jakšić & Brestovci, 2000· Kawai, Healey, Nagasawa, & Vanryckeghem, 2012· Vanryckeghem & Brutten, 1992, 1997, 2017, 2019). Τα ευρήματα αυτά υποστηρίζουν την εγκυρότητα του CAT και της εννοιολογικής κατασκευής την οποία μετρά. Επιπρόσθετη επικύρωση, όπως θα δούμε, απορρέει από το ότι το KiddyCAT, το οποίο είναι μία προέκταση του CAT, αποτελεί ένα χρήσιμο εργαλείο για τη διαφοροποίηση παιδιών προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν από άλλα παιδιά προσχολικής ηλικίας που δεν τραυλίζουν [βλέπε κανονιστικά δεδομένα (normative data)].

5 Διακρίνουσα Ανάλυση

Τα δεδομένα επισημαίνουν μία σαφή διάκριση στη βαθμολογία του KiddyCAT μεταξύ των ΠπΤ και των ΠπΔΤ. Το ίδιο επιτυγχάνει και η διακρίνουσα ανάλυση το αποτέλεσμα της οποίας ήταν ο σωστός εντοπισμός του 68% των ΠπΤ και του 73% των ΠπΔΤ βάσει της βαθμολογίας των τεμαχίων του KiddyCAT. Η συνολική ακρίβεια και στις δυο ομάδες ήταν 71%. Μία διαδικασία διασταυρούμενης επικύρωσης (cross validation) (Lachenbruch & Mickey, 1968) η οποία αξιολογούσε την προβλεπτική ικανότητα της διακρίνουσας εξίσωσης (discriminant equation), μη υπολογίζοντας τα αποτελέσματα μίας διαδικασίας διασταυρούμενης επικύρωσης (Stone, 1974), έδειξε ότι το ποσοστό συνολικής ακρίβειας όσον αφορά την ορθή κατηγοριοποίηση των δύο ομάδων ήταν 69%.

6 Παραγοντική Ανάλυση

Η παραγοντική ανάλυση είναι μία γνωστή διαδικασία η οποία οδηγεί στην εδραίωση της εννοιολογικής κατασκευής μίας συγκεκριμένης δοκιμασίας. Χρησιμοποιώντας μία παραγοντική ανάλυση των πρωταρχικών συστατικών των κατηγορικών δεδομένων, οι Clark, Conture, Frankel και Walden (2012) κατέληξαν ότι υπάρχει μία διάσταση που διαπερνά το KiddyCAT κι αυτή είναι "η δυσκολία της ομιλίας" (speech difficulty). Ο διακριτός αυτός παράγοντας "φαίνεται ο ενδεικνυόμενος τόσο για εμπειρικούς (λ.χ. ανάλυση πρωταρχικών συστατικών) όσο και για εννοιολογικούς (λ.χ. την ποιότητα του παράγοντα) λόγους" (σ. 232). Συμπέραναν ότι το "ερωτηματολόγιο (KiddyCAT), πράγματι, αξιολογεί τη στάση (των παιδιών) ως προς την ικανότητα της ομιλίας τους και την επικοινωνία" (σ. 232).

7 Χορήγηση της Δοκιμασίας και Βαθμολόγηση

7.1. Πριν τη Χορήγηση της Δοκιμασίας: οι όροι "δύσκολο" και "εύκολο"

Κάποιες ερωτήσεις του KiddyCAT περιλαμβάνουν τους όρους «δύσκολο» και «εύκολο». Είναι σημαντικό να βεβαιωθεί ο εξεταστής πριν τη χορήγηση της δοκιμασίας ότι το παιδί καταλαβαίνει αυτούς τους όρους. Ο έλεγχος της κατανόησης των όρων από το παιδί και η αποσαφήνιση της σημασίας τους πρέπει να γίνει πριν την εξέταση με τη βοήθεια ενός πρακτικού παραδείγματος. Για παράδειγμα, ο εξεταστής μπορεί να δείξει στο παιδί δύο διαφορετικά κλειστά δοχεία που περιλαμβάνουν ένα αντικείμενο. Το καπάκι του ενός από τα δοχεία πρέπει να είναι χαλαρό και να μπορεί να αφαιρεθεί εύκολα. Το καπάκι του άλλου δοχείου, πρέπει να είναι σφικτό και να αφαιρείται δύσκολα. Ο εξεταστής πρέπει να ζητήσει από το παιδί να ανοίξει τα δοχεία, το ένα μετά το άλλο. Καθώς το παιδί αφαιρεί το καπάκι ο εξεταστής μπορεί να το ρωτήσει αν είναι «εύκολο» ή «δύσκολο» να ανοίξει το δοχείο. Αυτό αποτελεί ένδειξη για το κατά πόσο το παιδί κατανοεί τις έννοιες «εύκολο» και «δύσκολο». Για να εξακριβωθεί περαιτέρω ότι το παιδί κατανοεί τους όρους «εύκολο» και «δύσκολο», ο εξεταστής μπορεί να παρουσιάσει τη διαφορά στην προσπάθεια που απαιτείται να ανοίξουν τα δύο δοχεία ενώ λέει «εύκολο» και «δύσκολο». Το παιδί θα πρέπει να ερωτηθεί αν έχει κάποια απορία σχετικά με τη σημασία αυτών των όρων.

7.2. Οδηγίες Χορήγησης της Δοκιμασίας

Μέσω του KiddyCAT, ένα παιδί προσχολικής ηλικίας καλείται να απαντήσει με ένα "ναι" ή "όχι" σε προτάσεις που έχουν σχέση με το τι νομίζει για τον τρόπο με τον οποίο μιλάει. Από αυτήν την άποψη, είναι σημαντικό να τηρείται με ακρίβεια το πρωτόκολλο χορήγησης της δοκιμασίας. Ο εξεταστής πρέπει να διαβάζει αυτολεξεί στο παιδί τις οδηγίες οι οποίες είναι τυπωμένες με μαύρα γράμματα στην πρώτη σελίδα. Μετά, ο εξεταστής πρέπει να περάσει στα δυο δοκιμαστικά τεμάχια (ερωτήσεις) για να διαπιστώσει αν το παιδί καταλαβαίνει τι πρέπει να κάνει. Για να προσδιορίσει την αξιοπιστία της απάντησης του παιδιού στα δοκιμαστικά τεμάχια (ερωτήσεις), επαναλαμβάνει την ερώτηση με καταφατικό τρόπο λέγοντας "νομίζεις ότι...". Ο εξεταστής ενισχύει την απάντηση "ναι" ή την απάντηση "όχι" που δίνει το παιδί μέσω της εξωλεκτικής επικοινωνίας (κάνει ένα νεύμα επιδοκιμασίας ή αποδοκιμασίας αντίστοιχα, κουνώντας κατάλληλα το κεφάλι του). Εάν το παιδί φαίνεται να μην είναι σίγουρο για την απάντησή του ή τη μεταβάλλει κατά τη χορήγηση της δοκιμασίας, ο εξεταστής επαναλαμβάνει την ερώτηση έως ότου αισθανθεί ότι το παιδί είναι σίγουρο για την απάντησή του.

7.3. Προτάσεις για τη Διευκόλυνση της Συμμετοχής στη Δοκιμασία: Δραστηριότητα Παιχνιδιού

Προκειμένου να διευκολυνθεί η συμμετοχή του παιδιού κατά τη διάρκεια της χορήγησης του KiddyCAT, προτείνουμε να ενσωματώσετε μία δραστηριότητα παιχνιδιού. Βάσει της δικής μας εμπειρίας τέτοιες δραστηριότητες βοηθούν τα παιδιά να διατηρήσουν την προσοχή τους και κάνουν τη διαδικασία απάντησης των ερωτήσεων του KiddyCAT πιο ευχάριστη. Μία τέτοια δραστηριότητα που έχουμε βρει χρήσιμη, περιλαμβάνει την τοποθέτηση από το παιδί μίας μπαλίτσας (12 στο σύνολό τους) σε μία αβγοθήκη κάθε φορά που απαντά μία ερώτηση. Είναι σημαντικό να κρατάει ο κλινικός το αντικείμενο/μπαλίτσα στα χέρια του και να διατηρεί βλεμματική επαφή με το παιδί. Μόνο αφού το παιδί απαντήσει την ερώτηση μπορεί να πάρει την μπαλίτσα και να την τοποθετήσει στην αβγοθήκη. Αυτή ή παρόμοιες δραστηριότητες (π.χ. να τοποθετήσει 12 σφήνες σε κατάλληλες υποδοχές, να χρωματίσει 12 μέρη μίας ζωγραφιάς), βοηθούν το παιδί να καταλάβει ότι οι ερωτήσεις θα ολοκληρωθούν και ότι κάθε απάντηση επιβραβεύεται.

7.4. Επιβράβευση

Κατά τη διάρκεια της χορήγησης της δοκιμασίας προτείνουμε να χρησιμοποιούνται διαφορετικά είδη επιβράβευσης (π.χ. «μπράβο», «εντάξει», καταφατικό νεύμα) έτσι ώστε να δίνεται στο παιδί κίνητρο για συμμετοχή.

7.5. Επαναλαμβανόμενα ίδιες απαντήσεις

Εάν φαίνεται ότι το παιδί δίνει επαναλαμβανόμενα ίδιες απαντήσεις (π.χ. απαντάει μόνο με "ναι" ή "όχι") προσθέστε μία εικονική ερώτηση μετά την 5η και τη 10η ερώτηση.

Διατυπώστε την ερώτηση με τέτοιο τρόπο ώστε το παιδί να πρέπει να δώσει διαφορετική απάντηση από αυτή που συνηθίζει να δίνει.

Ερώτηση 1: Είσαι αγόρι (ή κορίτσι); [μετά την 5η ερώτηση]

Εάν το παιδί είναι αγόρι και απαντάει συνέχεια με «ναι» ρωτήστε το εάν είναι κορίτσι έτσι ώστε να αναγκαστεί να δώσει απάντηση που να αποκλίνει από τις συνηθισμένες του.

Εάν το παιδί πει «ναι» τότε επαληθεύεται το γεγονός ότι δίνει επαναλαμβανόμενα ίδιες απαντήσεις (π.χ. «ναι») και κατά πάσα πιθανότητα οι απαντήσεις του δεν είναι έγκυρες.

Ερώτηση 2: Ξέρεις να περπατάς (ή να πετάς); [μετά τη 10η ερώτηση]

Εάν το παιδί απαντάει μόνο με «όχι» τότε η εικονική ερώτηση πρέπει να είναι: «Ξέρεις να περπατάς;».

Εάν το παιδί πει «όχι» τότε επαληθεύεται το γεγονός ότι δίνει επαναλαμβανόμενα ίδιες απαντήσεις (π.χ. «όχι») και οι απαντήσεις του κατά πάσα πιθανότητα δεν είναι έγκυρες.

Με άλλα λόγια, και οι δύο εικονικές ερωτήσεις διατυπώνονται με τέτοιο τρόπο ώστε το παιδί να πρέπει να δώσει απάντηση που να διαφέρει από αυτή που συνηθίζει να δίνει και η οποία θέτει σε αμφισβήτηση την εγκυρότητα των απαντήσεών του.

7.6. Βαθμολόγηση της Δοκιμασίας

Ο εξεταστής πρέπει να λάβει τα μέτρα του έτσι ώστε καταγράφοντας (κυκλώνοντας στο έντυπο) τις απαντήσεις, να μην κατευθύνει την προσοχή του παιδιού προς το "ναι" ή το "όχι" στις ερωτήσεις του KiddyCAT.

Το Κλειδί Βαθμολόγησης καθιστά δυνατή για τον εξεταστή την αξιολόγηση της στάσης του παιδιού σε σχέση με την ομιλία του και τη λεκτική του ικανότητα. Οι απαντήσεις με έντονα τυπογραφικά στοιχεία υποδηλώνουν μία αρνητική στάση και σε αυτές πρέπει να δοθεί βαθμολογία 1. Έξι από τις ερωτήσεις, εφόσον απαντηθούν με "ναι" και άλλες έξι, εφ' όσον απαντηθούν με "όχι", εμπίπτουν σε αυτήν την κατηγορία.

Εάν η απάντηση του παιδιού σε μία ερώτηση του KiddyCAT είναι με κανονικά τυπογραφικά στοιχεία στο κλειδί βαθμολόγησης, θα πρέπει να της δοθεί βαθμολογία 0. Επομένως, η συνολική βαθμολογία για αυτήν τη δοκιμασία των δώδεκα ερωτήσεων δύναται να κυμαίνεται από 0 έως 12.

8 Κανονιστικά Δεδομένα

Όπως φαίνεται στον Πίνακα 1, η βαθμολογία του KiddyCAT στο αντιπροσωπευτικό δείγμα των παιδιών προσχολικής ηλικίας που δεν τραυλίζουν κυμαινόταν από 0 έως 6, ενώ η μέγιστη βαθμολογία ήταν 12. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας των ΠπΔΤ ήταν 1,53 και η τυπική απόκλιση ήταν 1,48. Είναι, επίσης, αξιοσημείωτο ότι η δεσπόζουσα τιμή (η πλέον συχνά εμφανιζόμενη βαθμολογία) στο KiddyCAT για τα ΠπΔΤ ήταν το 1. Επιπλέον, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, η βαθμολογία των ΠπΔΤ εμπίπτει στο κατώτερο μισό της πιθανής κατανομής.

Η βαθμολογία του KiddyCAT για τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν (ΠπΤ) κυμαινόταν από το 0 έως το 10, ενώ η δεσπόζουσα τιμή ήταν το 2. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας ήταν 2,96 και η τυπική απόκλιση 2,45. Όπως φαίνεται στο Διάγραμμα 1, η βαθμολογία των ΠπΤ παρουσίαζε ευρύτερη κατανομή από ό,τι η βαθμολογία των ΠπΔΤ.

Το 27% των μελών της ομάδας των ΠπΔΤ δεν ανέφεραν καμία απολύτως αρνητική στάση ως προς την ομιλία. Επιπλέον, το 60% αυτών είχαν βαθμολογία 1 ή και μικρότερη αυτής και το 80% είχαν βαθμολογία 2 ή μικρότερη αυτής. Αντίθετα, ο μέσος όρος της βαθμολογίας του δείγματος των παιδιών προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν ήταν 2. Με άλλα λόγια, το 50% των ΠπΤ είχαν βαθμολογία 2 ή μεγαλύτερη.

Ο μέσος όρος της διαφοράς στη βαθμολογία του KiddyCAT όσον αφορά το δείγμα των ΠπΤ και αυτών που δεν τραυλίζουν (ΠπΔΤ) απεδείχθη ότι ήταν στατιστικά σημαντική ($t = 4,02$, $p < .001$). Αυτό, μαζί με ένα μέτριο έως μεγάλο μέγεθος της διαφοράς (effect size; Cohen, 1988) της τάξεως του 0,69 (95% CI: 0,37/1,02) υποδηλώνει ότι η συνδεδεμένη με την ομιλία στάση των παιδιών, όπως μετράται από το KiddyCAT, δύναται να αποτελεί ένα πρόσφορο μέσο διασαφήνισης τού κατά πόσον ο τρόπος με τον οποίο σκέφτονται για την ομιλία τους είναι σαν κι αυτόν των ΠπΤ ή σαν κι αυτόν των ΠπΔΤ. Με άλλα λόγια, παρέχει γνωσιακού τύπου δεδομένα σχετικά με το σύστημα πεποιθήσεών τους τα οποία συμπληρώνουν και ενισχύουν τα συναισθηματικού και συμπεριφορικού τύπου δεδομένα που έχει στη διάθεσή του ο θεραπευτής. Επομένως, η βαθμολογία του KiddyCAT είναι ιδιαίτερα βοηθητική όσον αφορά τη λήψη κλινικών αποφάσεων σε περιπτώσεις παιδιών προσχολικής ηλικίας (νηπίου, προνηπίου και παιδικού σταθμού).

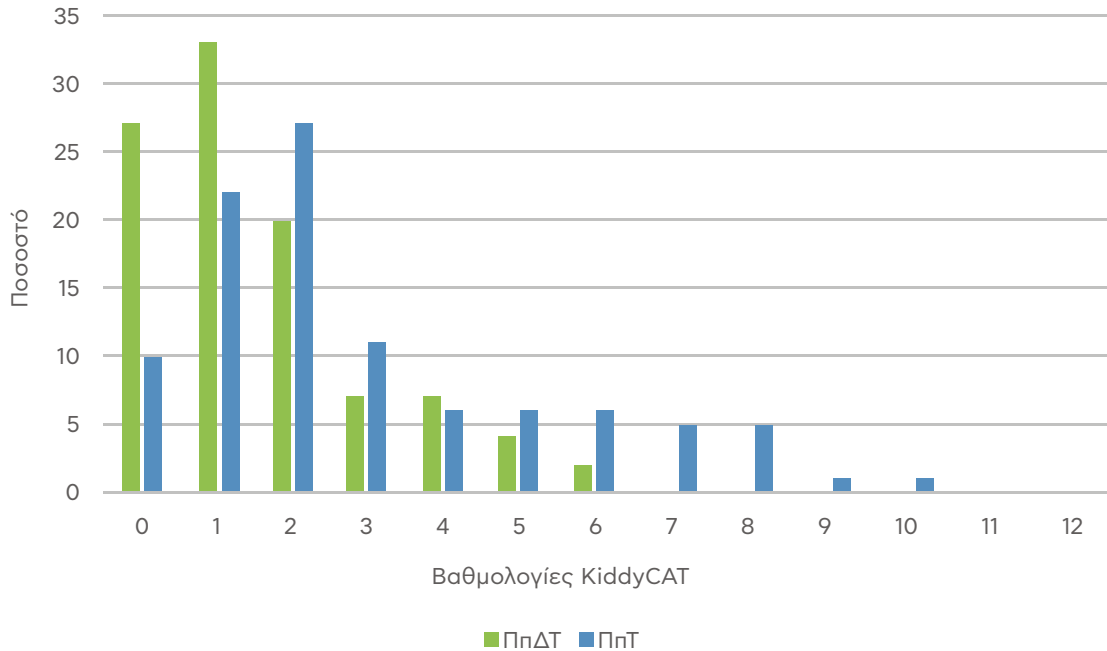
Πίνακας 1

Δείκτες Κεντρικής Τάσης και Διακύμανσης των Παιδιών που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και των Παιδιών που Τραυλίζουν (ΠπΤ)

Δείκτες της Κεντρικής Τάσης & Διακύμανσης	Παιδιά που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ)	Παιδιά που Τραυλίζουν (ΠπΤ)
Μέσος όρος	1,53	2,96
Τυπική απόκλιση	1,48	2,45
Διάμεσος	1	2
Δεσπόζουσα τιμή	1	2
Ελάχιστη τιμή	0	0
Μέγιστη τιμή	6	10

Διάγραμμα 1

Ποσοστιαία κατανομή της βαθμολογίας των 12 τεμαχίων του KiddyCAT Παιδιών που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και των Παιδιών που Τραυλίζουν (ΠπΤ)

9 Ηλικία

Για να διερευνηθεί το ενδεχόμενο επίδρασης της ηλικίας στη συνδεόμενη με την ομιλία στάση, τα παιδιά προσχολικής ηλικίας που τραυλίζουν και τα αντίστοιχα που δεν τραυλίζουν χωρίστηκαν σε δυο ομάδες, τη "μικρότερη" (ηλικίας 3 χρονών έως 4 χρονών 7 μηνών) και τη "μεγαλύτερη" (4 χρονών 8 μηνών έως 6 χρονών). Ο μέσος όρος της βαθμολογίας στο KiddyCAT των ΠπΔΤ παρουσίαζε μείωση όσο αυξανόταν η ηλικία, από 2,03 (Τ.Α. = 1,79) στο 1,03 (Τ.Α. = 0,86). Αυτή η συνδεόμενη με την ηλικία μείωση, όσον αφορά την αρνητική στάση που είχαν για την ομιλία τους, ήταν στατιστικά σημαντική ($t = 2,98$, $p = 0,004$). Η μείωση αυτή είναι συνεπής με την επίδραση της ηλικίας στη συνδεόμενη με την ομιλία στάση των παιδιών σχολικής ηλικίας που δεν τραυλίζουν. Αντίθετα, ο μέσος όρος της βαθμολογίας στο KiddyCAT των μικρότερων (Μ.Ο. = 3,17, Τ.Α. = 2,45) και μεγαλύτερων (Μ.Ο. = 2,76, Τ.Α. = 2,46) ΠπΤ δεν διέφερε σε στατιστικά σημαντικό βαθμό ($t = -0,76$, $p = 0,446$).

Εκτός από τη συνδεόμενη με την ηλικία διαφορά όσον αφορά τις τάσεις του μέσου όρου της βαθμολογίας στο KiddyCAT μεταξύ των ομάδων των ΠπΤ και των ΠπΔΤ και το τι αυτό μπορεί να συνεπάγεται, παραμένει αδιαμφισβήτητο ότι ο μέσος όρος της βαθμολογίας στο KiddyCAT, τόσο για τα μικρότερα όσο και για τα μεγαλύτερα ΠπΤ, ήταν σημαντικά υψηλότερος από τον αντίστοιχο των ΠπΔΤ ($t = 2,61$, $p = 0,011$ · $t = 2,96$, $p = 0,004$, αντίστοιχα). Το ότι αυτή η μεταξύ των ομάδων διαφορά παρατηρείται ακόμη και σε αρκετά μικρά παιδιά καθιστά σαφές ότι η αρνητική στάση ως προς την ομιλία μεταξύ των ΠπΤ δεν αποτελεί, όπως πιστευόταν παλαιότερα, μία, σε γενικές γραμμές, αργά αναπτυσσόμενη αντίδραση ως προς τη δυσκολία της ομιλίας. Αντίθετα, τα δεδομένα δείχνουν ότι μία αρνητική στάση ως προς την ομιλία τείνει να υφίσταται ήδη από την έναρξη ή σχεδόν από την έναρξη της διαταραχής και δύναται να αποτελεί έναν παράγοντα που συμβάλλει στην εκδήλωση της διαταραχής (Brutten &

Vanryckeghem, 2007). Όπως και να έχει, τα δεδομένα για άλλη μία φορά δείχνουν ότι η τοποθέτηση των παιδιών στις δηλώσεις του KiddyCAT, που υποδηλώνει τη στάση τους, μπορεί να αποτελεί ένα χρήσιμο τρόπο διάκρισης μεταξύ των πεποιθήσεων των ΠπΤ και των ΠπΔΤ.

10 Φύλο

Η βαθμολογία στο KiddyCAT των παιδιών προσχολικής ηλικίας δεν επηρεάστηκε από το φύλο. Ο μέσος όρος της βαθμολογίας για τα αγόρια (Μ.Ο. = 1,64, Τ.Α. = 1,52) και τα κορίτσια που δεν τραυλίζουν (Μ.Ο. = 1,25, Τ.Α. = 1,37) ήταν, από αριθμητική άποψη, πολύ κοντά. Δεν διαφέρουν σημαντικά ($t = 0,99, p = 0,323$). Ο μέσος όρος βαθμολογίας των αγοριών (Μ.Ο. = 3,05, Τ.Α. = 2,48) και των κοριτσιών (Μ.Ο. = 2,63, Τ.Α. = 2,34) που τραυλίζουν ήταν και αυτός πολύ κοντά. Οι μέσοι όροι δεν διέφεραν σημαντικά ($t = 0,61, p = 0,541$). Το ότι δεν παρατηρείται διαφορά μεταξύ αγοριών και κοριτσιών, υποδηλώνει ότι το φύλο δεν χρειάζεται να λαμβάνεται υπ' όψιν κατά την ερμηνεία της βαθμολογίας ενός παιδιού στο KiddyCAT.

11 Ερμηνεία των αποτελεσμάτων της Δοκιμασίας

Όπως καθιστούν σαφές τα κανονιστικά δεδομένα τα οποία παρατίθενται παραπάνω, η βαθμολογία στο KiddyCAT των παιδιών προσχολικής ηλικίας (νηπίου, προνηπίου και παιδικού σταθμού) που τραυλίζουν, διαφέρουν σε στατιστικά σημαντικό βαθμό από τη βαθμολογία των ΠπΔΤ. Ως ομάδα, ΠπΤ, ανάμεσα στις ηλικίες των 3 και 6 χρονών, ανεξαρτήτως φύλου, έχουν μία συνδεόμενη με την ομιλία στάση η οποία είναι σημαντικά πιο αρνητική από την αντίστοιχη των ομηλικών τους που δεν τραυλίζουν. Σε αυτό βασιζόμενοι, έχουμε επισημάνει ότι το KiddyCAT είναι σε θέση να βοηθήσει τον εξεταστή να προσδιορίσει το εάν το συνδεόμενο με την ομιλία σύστημα πεποιθήσεων ενός μικρού παιδιού προσεγγίζει αυτό ενός ΠπΔΤ ή ενός ΠπΤ. Με άλλα λόγια, η βαθμολογία ενός παιδιού σε αυτήν τη δοκιμασία μπορεί να χρησιμοποιηθεί για να προσδιοριστεί εάν η στάση την οποία το παιδί αυτό έχει ως προς την ομιλία του είναι χαρακτηριστική της στάσης η οποία συνήθως παρατηρείται μεταξύ των ΠπΔΤ, ή είναι άτυπη και προσεγγίζει περισσότερο τη στάση των ΠπΤ.

Για να λάβει αυτήν την απόφαση, ο εξεταστής χρειάζεται:

1. Να προσδιορίσει το πού βρίσκεται η βαθμολογία στο KiddyCAT ενός παιδιού σε σχέση με τον μέσο όρο της βαθμολογίας των ΠπΔΤ. Όπως συμβαίνει σε διάφορα ιατρικά, παρα-ιατρικά και συμπεριφορικά πεδία, μία μέτρηση η οποία βρίσκεται δύο ή περισσότερες τυπικές αποκλίσεις πάνω από τον μέσο όρο του γενικού πληθυσμού, θεωρείται άτυπη. Όπως μπορεί να δει κανείς στον Πίνακα 2, μία βαθμολογία στο KiddyCAT από 4 και υψηλότερη ανταποκρίνεται σε αυτόν τον ορισμό του τι είναι άτυπο για τα ΠπΔΤ. Το 94% των παιδιών προσχολικής ηλικίας που δεν τραυλίζουν είχαν βαθμολογία στο KiddyCAT μικρότερη του 4. Αντίθετα, το 25% των ΠπΤ είχαν βαθμολογία στο KiddyCAT η οποία συνέπιπτε ή ήταν υψηλότερη από αυτό το σημείο αποκοπής (cut-off point).
2. Να συγκρίνει τη βαθμολογία του παιδιού με τα κανονιστικά δεδομένα των ΠπΤ. Η συνεκτίμηση της βαθμολογίας του παιδιού ως προς τον μέσο όρο της βαθμολογίας (3) των ΠπΤ επιτρέπει στον εξεταστή να προσδιορίσει εάν πλησιάζει, προσεγγίζει ή υπερβαίνει αυτή την τιμή.

Εάν η ανταπόκριση ενός παιδιού στο KiddyCAT δηλώνει ότι η στάση του ως προς την ομιλία μοιάζει με τη στάση των ΠπΤ, ο θεραπευτής θα πρέπει να στρέψει την προσοχή του στη στάση που εκ μέρους του παιδιού αναδύεται ως προς συγκεκριμένες ερωτήσεις της δοκιμασίας. Οι απαντήσεις του παιδιού σε συγκεκριμένες ερωτήσεις του KiddyCAT παρέχουν στον θεραπευτή μία αρχική γενική θεώρηση ως προς τα αδύνατα και δυνατά, από γνωσιακή άποψη, σημεία του παιδιού. Από τη μία, μπορούν να συμβάλλουν στη διαμόρφωση μίας θεραπείας που ανταποκρίνεται στις ιδιαίτερες ανάγκες του συγκεκριμένου παιδιού έτσι ώστε να μειωθούν οι αρνητικές πεποιθήσεις που συνδέονται με την ομιλία του οι οποίες παρεμποδίζουν την εδραίωση της ευχερούς ροής της ομιλίας. Από την άλλη, οι αντιδράσεις στις ερωτήσεις του KiddyCAT οι οποίες δεν ήταν αρνητικές, μπορούν να χρησιμοποιηθούν ως βάση για την οικοδόμηση ενός πιο θετικού συστήματος πεποιθήσεων. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω θετικών εμπειριών ομιλίας σε πλαίσια διαβαθμισμένης δυσκολίας και μέσα από την κλινική χρήση γνωσιακών και πολυ-τροπικών στρατηγικών μεταβολής της συμπεριφοράς και τακτικών που βελτιώνουν τον τρόπο με τον οποίο ΠπΤ σκέφτονται για την ομιλία τους και αντιδρούν σε αυτήν (Beck, 1976· Ellis, 1974· Lazarus, 1981· Mahoney, 1974· Meichenbaum, 1977· Schwartz, 1999).

Πίνακας 2

Μέσοι Όροι και Τυπικές Αποκλίσεις Παιδιών που Δεν Τραυλίζουν (ΠπΔΤ) και των Παιδιών που Τραυλίζουν (ΠπΤ) στο KiddyCAT και το σημείο αποκοπής των δύο τυπικών αποκλίσεων που υποδηλώνει μία απάντηση η οποία δεν χαρακτηρίζει τα ΠπΔΤ.

	Μέσος Όρος (Μ.Ο.)	Τυπική Απόκλιση (Τ.Α.)	+2 Τ.Α.
ΠπΔΤ	1,53	1,48	4,49
ΠπΤ	2,96	2,48	

Βιβλιογραφικές Παραπομπές

- Ambrose, N., & Yairi, E. (1994). The development of awareness of stuttering in preschool children. *Journal of Fluency Disorders, 19*, 229-245.
- Beck, A. (1976). *Cognitive therapy and the emotional disorders*. New York: International Universities Press.
- Beilby, J. M., Byrnes, M. L., & Yaruss, J. S. (2012). The impact of a stuttering disorder on Western Australian children and adolescents. *Perspectives in Fluency Disorders, American Speech Language Hearing Association Special Interest Group - Fluency and Fluency Disorders, 22*, 51-62.
- Bernardini, S., Cocco, L., Zmarich, C., Di Pietro, M., Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2012, July). *The KiddyCAT®: normative and comparative study of Italian CWS and CWNS*. 7th World Congress on Fluency Disorders, Tours, France.
- Bernardini, S., Zmarich, C., & Cocco, L. (2004). Communicative attitude of gradeschoolers who do and do not stutter. *The ASHA Leader, 9*, 104.
- Bloodstein, O. & Bernstein Ratner, N. (2008). *A handbook on stuttering* (6th ed.). Clifton Park, NY: Thomson Delmar.
- Bloom, C., & Cooperman, D. (1999). *Synergistic stuttering therapy*. Boston, MA: Butterworth Heinemann.
- Boutsen, F., & Brutten, G. (1990). *Stutterers and nonstutterers: A normative investigation of children's speech-associated attitudes*. Unpublished manuscript.
- Brutten, G. (1984). *The Communication Attitude Test*. Unpublished manuscript.
- Brutten, G., & Shoemaker, D. (1967). *The modification of stuttering*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Brutten, G., & Vanryckeghem, M. (2003). *Behavior Assessment Battery: A multi-dimensional and evidence-based approach to diagnostic and therapeutic decision making for children who stutter*. Destelbergen, Belgium: Stichting Integratie Gehandicapt en Acco Publishers.
- Brutten, G., & Vanryckeghem, M. (2007). *Behavior Assessment Battery for school-aged children who stutter*. San Diego, CA: Plural Publishing.
- Byrne, J., Backman, J., & Smith, I. (1986). Developmental assessment: The clinical use and validity of parental report. *Journal of Pediatric Psychology, 11*, 549-559.
- Clark, C., Conture, E., Frankel, C., & Walden, T. (2012). Communicative and psychological dimensions of the KiddyCAT. *Journal of Communication Disorders, 45*, 223-234.
- Cohen, J. (1988). *Statistical power analysis for the behavioral sciences* (2nd ed.). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum.
- Cooper, E. (1979). Intervention procedures for the young stutterer. In H. Gregory (Ed.), *Controversies about stuttering therapy* (pp. 63-96). Baltimore, MD: University Park Press.
- Cooper, E. (1999). Is stuttering a speech disorder. *ASHA 41*(4), 10-11.
- Cooper, E., & Cooper, C. (1985). *Cooper Personalized Fluency Control Therapy: Revised*. Allen, TX: DLM Teaching Resources.

- Costello, J. (1983). Current behavioral treatments for children. In D. Prins & R. Ingham (Eds.), *Treatment of stuttering in early childhood: Methods and issues* (pp. 69-98). San Diego, CA: College-Hill Press.
- De Nil, L., & Brutten, G. (1991). Speech-associated attitudes of stuttering and nonstuttering children. *Journal of Speech and Hearing Research, 34*, 60-66.
- de Sonnevile-Koedoot, C., Stolk, E., Rietveld, T., & Franken, M.C. (2015). Direct versus indirect treatment for preschool children who stutter: The RESTART randomized trial. *PLOS ONE, 10*(7), e0133758.
- Ellis, A. (1974). *Humanistic psychotherapy: The rational emotive approach*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Ezrati-Vinacour, R., Platzky, R., & Yairi, E. (2001). The young child's awareness of stuttering-like disfluency. *Journal of Speech, Language, and Hearing Research, 44*, 368-380.
- Gačnik, M., & Vanryckeghem, M. (2014). The Slovenian Communication Attitude Test (CAT-SLO): A comparison of the communication attitude of Slovenian children who do and do not stutter. *Cross-Cultural Communication, 10*(5), 85-91.
- Hegde, G. (1994). *Clinical research in communicative disorders: Principles and strategies* (2nd ed.). Austin, TX: Pro-Ed.
- Herjanic, N., & Reich, W. (1982). Development of a structured psychiatric interview for children: Agreement between child and parent on individual symptoms. *Journal of Abnormal Child Psychology, 10*, 307-324.
- Jelčić Jakšić, S., & Brestovci, B. (2000). Communication attitudes of children who stutter and those who do not. *Journal of Fluency Disorders, 25*, 208.
- Johnson, W. (1955). A study of the onset and development of stuttering. In W. Johnson & R.R. Leutenegger (Eds.), *Stuttering in children and adults* (pp. 37-73). Minneapolis, MN: University Minneapolis Press.
- Johnson, W., Brown, S., Curtis, J. Edney, C., & Keaster, J. (1967). *Speech handicapped school children* (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Johnson, W. & Associates (1959). *The onset of stuttering: Research findings and implications*. Minneapolis, MN: University of Minnesota Press.
- Kawai, N., Healey, C., Nagasawa, T., & Vanryckeghem, M. (2012). Communication attitude of Japanese school-age children who stutter. *Journal of Communication Disorders, 45*, 348-354.
- Kerlinger, F. (1986). *Foundations of behavioral research* (3rd ed.). New York, NY: Holt, Rinehart & Winston.
- Lachenbruch, P. A. & Mickey, M. R. (1968). Estimation of error rates in discriminant analysis. *Technometrics 10*, 1-11.
- Lazarus, A. (1981). *The practice of multimodal therapy: Systematic, comprehensive, and effective psychotherapy*. New York, NY: McGraw-Hill.
- Liebert, R. & Liebert, L. L. (1995). *Science and behavior: An introduction to methods of psychological research* (4th ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Mahoney, M. (1974). *Cognition and behavior modification*. Cambridge, MA: Ballinger.

- Maxwell, D., & Satake, E. (1997). *Research and statistical methods in communication disorders*. Baltimore, MD: Williams & Wilkins.
- Meichenbaum, D. (1977). *Cognitive behavior modification: An integrative approach*. New York, NY: Plenum Press.
- Millard, S., Nicholas, A., & Cook, F. (2008). Is parent-child interaction therapy effective in reducing stuttering? *Journal of Speech, Language and Hearing Research, 51*, 636-650.
- Miller, S., Manhal, M., & Mee, L. (1991). Parental beliefs, parental accuracy, and children's cognitive performance: A search for causal relations. *Developmental Psychology, 27*, 267-276.
- Neale, J. & Liebert, R. (1986). *Science and behavior: An introduction to methods of research* (3rd ed.). Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Novšak Brce, J. & Vanryckeghem, M. (2017). Communication attitude of Slovenian preschool children who do and do not stutter. *Journal of Speech Pathology and Therapy, 2*, 1-5.
- Novšak Brce, J., Vanryckeghem, M., Kosir, S., & Jerman, J. (2015). Communication attitude in preschool children who stutter [Odnos do lastnega govora pri predšolskih otrocih, ki jecljajo]. In: Devjak, T. (ed.) *The impact of social change on education [Vpliv družbenih sprememb na vzgojo in izobraževanje]* (pp. 205-220). Ljubljana: Faculty of Education.
- Onslow, M., Packman, A., & Harrison, E. (2003). *The Lidcombe program of early stuttering intervention: A clinician's guide*. Austin, TX: Pro-Ed.
- Schiavetti, N., & Metz, D. (1997). *Evaluating research in communicative disorders* (3rd ed.). Boston, MA: Allyn & Bacon.
- Schwartz, H. (1999). *A primer for stuttering therapy*. Boston, MA: Allyn and Bacon.
- Shafiei, B., Rafati, M., Vanryckeghem, M., & Maghamimehr, A. (2016). Determination of the validity and reliability of the Communication Attitude test for preschool and kindergarten children who stutter. *Middle Eastern Journal of Disability Studies, 5*(11), 58-67.
- Sheehan, J. (1984). Problems in the evaluation of progress and outcome. In W. Perkins (ed.), *Current Therapy of Communication Disorders: Stuttering Disorders* (pp. 223-239). New York, NY: Thieme-Stratton.
- Silverman, F. (1974). Disfluency behavior of elementary-school stutterers and nonstutterers. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools, 5*, 32-37.
- Silverman, F. (1992). *Stuttering and other fluency disorders*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Starkweather, C. W., Gottwald, S., & Halfond, M. (1990). *Stuttering prevention: A clinical method*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice Hall.
- Stone, M. (1974). Cross-validatory choice and assessment of statistical predictions. *Journal of the Royal Statistical Society, 36*, 111-147.
- Thompson, L., Acock, A., & Clark, K. (1985). Do parents know their children? The ability of mothers and fathers to gauge the attitudes of their young adult children. *Family Relations, 34*, 315-320.

- Trochim, W. (2001). *The research methods knowledge base* (2nd ed.). Cincinnati, OH: Atomic Dog Publishing.
- Vanryckeghem, M. (1995). The Communication Attitude Test: A concordancy investigation of stuttering and nonstuttering children and their parents. *Journal of Fluency Disorders, 20*, 191-203.
- Vanryckeghem, M. (2016). KiddyCAT: Communication Attitude Test voor stotterende kleuters [Communication Attitude Test for stuttering children]. *Gedragstherapie, 49*, 447-452.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (1992). The Communication Attitude Test: A test-retest reliability investigation. *Journal of Fluency Disorders, 3*, 177-190.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (1996). The relationship between communication attitude and fluency failure of stuttering and nonstuttering children. *Journal of Fluency Disorders, 21*, 109-118.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (1997). The speech-associated attitude of children who do and do not stutter and the differential effect of age. *American Journal of Speech-Language Pathology, 6*, 67-73.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2004). *The KiddyCAT: Communication Attitude Test for preschoolers and kindergartners*. Unpublished manuscript.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2007). *The KiddyCAT: Communication attitude test for preschool and kindergarten children who stutter*. San Diego, CA: Plural Publishing.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2015a). *KIDDYCAT: The KiddyCAT: Communication Attitude Test for Preschoolers who Stutter*. Harmonia Universalis, Gdańsk, Poland. ISBN 978-83-7744-075-9.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2015b). *KiddyCAT: Communication Attitude Test voor Kleuters* [KiddyCAT: Communication Attitude Test for Preschoolers]. SIG, Belgium. ISBN 978-90-5873-098-5.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2017). *The Behavior Assessment Battery for School-Age Children who Stutter*. Edizioni Centro Studi Erickson, Trento, Italy. ISBN 978-88-590-1312-9.
- Vanryckeghem, M., & Brutten, G. (2019). *The Behavior Assessment Battery for School-age Children who Stutter*. Center za Komunikacijo, Portoroz, Slovenia.
- Vanryckeghem, M., Brutten, G., & Hernandez, L. (2005). A comparative investigation of the speech-associated attitude of preschool and kindergarten children who do and do not stutter. *Journal of Fluency Disorders, 30*, 307-318.
- Vanryckeghem, M., De Niels, T., & Vanrobaeys, S. (2015). The KiddyCAT: A test-retest and comparative investigation of stuttering and nonstuttering Belgian preschoolers. *Cross-Cultural Communication, 11*, 10-16.
- Vanryckeghem, M., Hylebos, C., Brutten, G., & Peleman, M. (2001). The relationship between communication attitude and emotion of children who stutter. *Journal of Fluency Disorders, 26*, 1-15.
- Vanryckeghem, M., & Vanrobaeys, S. (2013). *The KiddyCAT: A test-retest reliability investigation with stuttering children*. [De KiddyCAT: Een test-hertest betrouwbaarheidsonderzoek bij stotterende kleuters]. Retrieved March, 2013, from SIG [Sterk in Grenzen Verleggen], Belgium Web site: <http://www.sig->

net.be/uploads/documenten/KIDDYCAT_test-hertestbetrouwbaarheidsonderzoek.pdf

- Węsierska, K., & Vanryckeghem, M. (2015). A comparison of communicative attitudes among stuttering and nonstuttering Polish preschoolers using the KiddyCAT. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 193, 278-284.
- Węsierska, K., Vanryckeghem, M., Jeziorczak, B. & Wilk, B. (2014). Porównanie postaw komunikacyjnych mówiących płynnie i jąkających się polskojęzycznych dzieci w wieku przedszkolnym [A comparison of communicative attitudes of stuttering and nonstuttering Polish-speaking preschool children]. *Forum Logopedyczne*, 22, 70-79.
- Woods, C. (1974). Social position and speaking competence of stuttering and normally fluent boys. *Journal of Speech and Hearing Research*, 17, 740-747.
- Yairi, E., & Ambrose, N. (2005). *Early childhood stuttering: For clinicians by clinicians*. Austin, TX: Pro-Ed.

Παραρτήματα

KiddyCAT

**Communication Attitude Test
for
Preschool and Kindergarten Children ©**

Vanryckeghem, M. & Brutton, G.J.

**Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων
για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας**

Μετάφραση, προσαρμογή και στάθμιση στα Ελληνικά:
Μ. Παφίτη, Γ. Φούρλας, Δ. Μαρούσος, Κ. Ντούρου

Οδηγίες του κλινικού στο παιδί

Πριν χορηγήσετε το KiddyCAT, παρακαλείστε να εξοικειωθείτε με τις παρακάτω οδηγίες και τις προτάσεις για τη χορήγησή του. Ακολουθήστε επακριβώς τις οδηγίες ώστε να εξηγήσετε στο παιδί το οποίο αξιολογείται ότι θα του κάνετε κάποιες ερωτήσεις σχετικά με το τι πιστεύει για την ομιλία του.

Οι οδηγίες στο παιδί είναι με **έντονη** γραμματοσειρά.

Θα σου εξηγήσω τι θα κάνουμε:

Θα σε ρωτήσω τι πιστεύεις για την ομιλία σου. Εάν αυτό που θα πω για την ομιλία σου είναι αλήθεια (ο εξεταστής γνέφει το κεφάλι καταφατικά), θα πεις ... (βοηθήστε το παιδί γνέφοντας καταφατικά) **ΝΑΙ. Εάν αυτό που θα πω δεν είναι αλήθεια, θα πεις (βοηθήστε το παιδί κουνώντας το κεφάλι σας δείχνοντας άρνηση)... **ΟΧΙ**.**

Ας κάνουμε μία δοκιμή:

Μιλάς γρήγορα; Ναι ή Όχι;

Δώστε αρκετό χρόνο στο παιδί να απαντήσει.

Εάν το παιδί πει «ναι» πείτε: «**Πιστεύεις ότι μιλάς γρήγορα.**»

Εάν το παιδί πει «όχι» πείτε: «**Δεν πιστεύεις ότι μιλάς γρήγορα.**»

Σε οποιαδήποτε περίπτωση, επαναλάβετε την απάντηση του παιδιού σε ουδέτερο, και όχι ερωτηματικό ύφος έτσι ώστε να επιβεβαιώσετε την απάντησή του.

Θα σου κάνω άλλη μία ερώτηση για το πώς μιλάς.

Μιλάς πολύ δυνατά; Ναι ή Όχι;

Εάν το παιδί πει «ναι» πρέπει να πείτε: «**Πιστεύεις ότι μιλάς πολύ δυνατά.**»

Εάν το παιδί πει «όχι» πείτε: «**Δεν πιστεύεις ότι μιλάς πολύ δυνατά.**»

Πολύ καλά. Ξέρεις τι να κάνεις. Τώρα θα σου κάνω μερικές ακόμη ερωτήσεις για το πώς μιλάς. Πες «Ναι» εάν αυτό που λέω για την ομιλία σου είναι αλήθεια. Πες «Όχι» εάν δεν είναι αλήθεια.

Για κάθε ερώτηση που θα απαντάς θα σου δίνω μία μπαλίτσα (ή κάποιο άλλο αντικείμενο) για να τη βάλεις σε μία από τις τρύπες της αβγοθήκης (δείξτε την μπαλίτσα και τη θήκη). Όταν όλες οι τρύπες της αβγοθήκης γεμίσουν θα πάρεις ένα δωράκι/βραβείο.

Κυκλώστε τη «ναι» ή «όχι» απάντηση του παιδιού για κάθε ερώτηση χωρίς να σας βλέπει το παιδί.

KiddyCAT

Communication Attitude Test for
Preschool and Kindergarten Children ©

Vanryckeghem, M. & Brutton, G.J.

Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας

Μετάφραση, προσαρμογή και στάθμιση στα Ελληνικά: Μ. Παφίτη, Γ. Φούρλας, Δ. Μαρούσος, Κ. Ντούρου

Όνοματεπώνυμο: _____ Ημερομηνία Γέννησης: _____

Ημερομηνία Αξιολόγησης: _____ Ηλικία: _____ Φύλο: _____

Όνοματεπώνυμο Εξεταστή: _____

Παρακαλώ κυκλώστε την απάντηση που δίνει το παιδί

- Μιλάς σωστά; ..... Ναι Όχι
- Κολλάνε οι λέξεις στο στόμα σου καμιά φορά; ..... Ναι Όχι
- Η μαμά και ο μπαμπάς πιστεύουν ότι μιλάς καλά; ..... Ναι Όχι
- Προσπαθούν οι άλλοι να σε βοηθούν να μιλάς; ..... Ναι Όχι
- Σου είναι δύσκολο να μιλάς; ..... Ναι Όχι
- Οι λέξεις βγαίνουν από το στόμα σου εύκολα; ..... Ναι Όχι
- Μιλάς καλά με όλους τους ανθρώπους; ..... Ναι Όχι
- Νομίζεις ότι η ομιλία είναι κάτι δύσκολο; ..... Ναι Όχι
- Σου αρέσει να μιλάς; ..... Ναι Όχι
- Αρέσει στους άλλους ο τρόπος που μιλάς; ..... Ναι Όχι
- Σε δυσκολεύουν οι λέξεις να τις πεις; ..... Ναι Όχι
- Σου είναι δύσκολο να πεις το όνομά σου; ..... Ναι Όχι

KiddyCAT

Communication Attitude Test for
Preschool and Kindergarten Children ©

Vanryckeghem, M. & Brutton, G.J.

Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας

Μετάφραση, προσαρμογή και στάθμιση στα Ελληνικά: Μ. Παφίτη, Γ. Φούρλας, Δ. Μαρούσος, Κ. Ντούρου

Κλειδί βαθμολόγησης: Οι απαντήσεις σε **έντονο υπογραμμισμένο** χαρακτήρα παίρνουν βαθμό **1**

1. Μιλάς σωστά; ..... Ναι **Όχι**
2. Κολλάνε οι λέξεις στο στόμα σου καμιά φορά; ..... **Ναι** Όχι
3. Η μαμά και ο μπαμπάς πιστεύουν ότι μιλάς καλά; ..... Ναι **Όχι**
4. Προσπαθούν οι άλλοι να σε βοηθούν να μιλάς; ..... **Ναι** Όχι
5. Σου είναι δύσκολο να μιλάς; ..... **Ναι** Όχι
6. Οι λέξεις βγαίνουν από το στόμα σου εύκολα; ..... Ναι **Όχι**
7. Μιλάς καλά με όλους τους ανθρώπους; ..... Ναι **Όχι**
8. Νομίζεις ότι η ομιλία είναι κάτι δύσκολο; ..... **Ναι** Όχι
9. Σου αρέσει να μιλάς; ..... Ναι **Όχι**
10. Αρέσει στους άλλους ο τρόπος που μιλάς; ..... Ναι **Όχι**
11. Σε δυσκολεύουν οι λέξεις να τις πεις; ..... **Ναι** Όχι
12. Σου είναι δύσκολο να πεις το όνομά σου; ..... **Ναι** Όχι

KiddyCAT

Δοκιμασία Επικοινωνιακών Στάσεων
για Παιδιά Προσχολικής Ηλικίας που Τραυλίζουν

ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΕΓΓΕΓΡΑΜΜΕΝΩΝ
ΛΟΓΟΠΑΘΟΛΟΓΩΝ

📍 Ανδρέα Δημητρίου 30Α 2024 Στρόβολος, Λευκωσία, Κύπρος

✉ Τ.Θ. 28656, 2081 Λευκωσία

☎ 22660611 - 7000 0014 📠 22661774 📱 99377080

✉ info@speechtherapy.org.cy

www.speechtherapy.org.cy

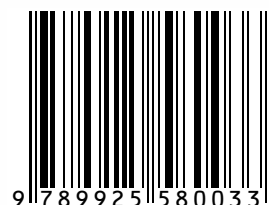
ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΟΣ
ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΛΟΓΟΠΕΔΙΚΩΝ
ΛΟΓΟΘΕΡΑΠΕΥΤΩΝ

📍 Ελ. Βενιζέλου 50 & Σαρανταπόρου, Χολαργός, Αθήνα, 15561

☎ 210.77.79.901 📠 210.77.79.922 ✉ info@logopedists.gr

www.logopedists.gr

ISBN 978-9925-580-03-3

9 789925 580033